

Bagom bullshit-bingo

Leon Lerborg, 2010

Styringsparadigmer i den offentlige sektor,
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København,
311 sider, 550 kr.

Få, der arbejder med styring og ledelse i den offentlige sektor, som forsker, som underviser eller som praktiker, har ikke med mellemrum stønnet over mængden og hastigheden af nye styringsfix. Så er det *omkostningsbudgettering*, så er det *balanced scorecard*, så er *LEAN* det store dyr i åbenbaringen – og samtidig skal vi også være bløde og inkluderende overfor hinanden. Anerkende hinanden. Kursuskatalogerne bugner; coffee table ledelseslitteratur fylder reolerne og leder efter leder taler ud om nye styringsformer og deres egen ledelse i det ene DJØF blad efter det andet. Ja selv konsulentbranchen, viser det sig her i bogen, kan også få nok af at skulle tale den næste skudsikre styringskur ind i de offentlige organisationer.

Leon Lerborg, som har beklædt samtlige af de ovennævnte roller har skrevet en bog med det formål at fremme „en fornuftig, overordnet diskussion af styringen af den offentlige sektor i Danmark“. Metoden hertil er at gå bagom og systematisere kakofonien af styringsmelodier, der spilles i den offentlige sektor for at gøre det muligt for de praktikere, der til daglig slås med at få offentlige organisationer til at fungere, at „dosere“ de forskellige typer af styring i de rette mængder, så musikken spiller på en måde, der passer til de konkrete omstændigheder. Det er en handlingsbog, som skal klæde offentlige ledere på til at gå ud og lave fornuftig styring i deres konkrete virksomheder. Enten direkte eller via undervisning på master- eller diplom-uddannelser.

Bogen er allerede anmeldt både forfra og bagfra. Forfra indledes den med en praktikerkommentar fra DJØFs formand, som tilslutter sig forfatterens diagnose: Vi har allerede rigeligt med styringsmetodikker. Udfordringen er at navigere i dem. Bagfra afsluttes bogen med en mere lærd anmeldelse af Børne- og Kulturchefen i Odense, som også er en anvendt skribent og analytiker i den mere filosofiske ende. Denne afslutning, skønt overordnet positiv, fordyber sig mere i forfatterens tilbøjelighed til at ville veje sol og vind lige mellem de eksisterende paradigmer og præsentere dem uden at dømme eller fremlægge sin egen præmis. Derved kommer den handlingsdimension, som bogen har som sin fremmeste opgave til at afhænge

af disse aktørers sunde fornuft, og hvor sidder den så, spørger anmelderen klogeligt. Forfatteren vil sikkert mene, at den sidder i alle og enhver, hvis de får noget ro og struktur på deres viden om, hvad det egentlig er der „kører med“ deres organisationer i det daglige. Og det er denne metaviden, forfatteren sætter sig for at levere i bogen (der angiveligt er den første af 4 i en serie – en tetralogi).

Både fordi der således er mere hvor det kommer fra og fordi bogen i betydeligt omfang beskæftiger sig med sin egen formidlingsform, er der grund til at kommentere bogens læselighed. Støtter bogens formidling det erklærede formål? Ikke tilstrækkeligt. Det første, der slår læseren er, at forfatteren ikke vil stå ved sit værk som enkeltperson. I forordets note diskuteres fordele og ulemper ved betegnelserne „jeg“, „vi“ og „man“. Vi ender med pluralis majestætis „vi“. Det fanger øjet bogen igennem, og fordi bogen i meget vidt omfang er forfatterens egen store metafortolkning af status for og vurdering af offentlig styring og det grundlag, den hviler på, burde forfatteren vedkende sig sit *jeg*. Og forfatterens „jeg“ er som nævnt en sammensat størrelse af filosof, underviser, konsulent, embedsmand. Der er derfor mange forskellige afsenderpositioner, der tager forskellige hensyn i teksten til forskellige typer af modtagere, og det gør den diffus at læse. Det ene øjeblik er teksten lærd og forelæsende med tyske citater i noten og udspecificering af forskellige skolelastiske nuancer eller personrelationer indenfor filosofien. Det andet øjeblik snakker den i øjenhøjde med læseren om hverdags erfaringer i den offentlige sektor eller deler personlige vurderinger af forskellige skolers tilhængere, som forfatteren som praktiker formentlig har oplevet til overmål. Forskellige niveauer i teksten er ikke nødvendigvis et problem, det kan også give nuancer, men nuancerne forekommer at være på et stort, samlet billede, som forfatteren besidder, men som læseren ikke automatisk får fordi der bliver formidlet så mange indgange til den overordnede problematik.

Indgangene til problematikken er en række løbende kategoriseringer. Dette er forfatterens styrke og bogens svaghed.

Først opdeles i 4 paradigmer (eller 6 – alt efter hvor meget man underopdele) kategoriseret efter om de er fornyende eller traditionelle overfor om de retter sig mod systemer eller mennesker. Herudfra fås bureaukrati, New Public Management (NPM), profession og humanisme. Disse paradigmer gennemgås dernæst ét for ét ud fra 8 perspektiver (udspecificering af 4 grundperspektiver – og i noten bemærkes det videre, at et af de 8 godt kunne have yderligere 2, men det bliver alligevel for meget). De 8 perspektiver tegnes i et cirkulært balanceskema, hvorefter man kan diagnosticere de enkelte paradigmer i forhold til, hvor de lægger deres hovedvægt. På den måde kan det figurativt vises, om et paradigme er ude af balance. Og bogens pointe er som sagt, at det er de alle og derfor er clou'et netop, at gøre bogens læsere til instanser, som kan koble disse ubalancer tilbage i en fornuftig balance. Gennemgangen af de forskellige paradigmer lægger hovedvægten på det nye. Bureaukrati og profession bliver hurtigt overstået, NPM opdeles i to og så er vi fremme ved sidste skrig: Det relationelle paradigme (DRP), som kommer særligt på briksen. En vis opsparet irritation over denne feminiserede bølge, som har mest udbredelse blandt kort- og mellemuddannede i velfærdssektoren, som på den anden side er „ved at akademisere sig“, skinner igennem i teksten. Skulle disse aktører høre til målgruppen, ville de måske have glæde af at få udfoldet det „hårde“ paradigme lidt mere. Men for en politolog er det en god disponering, da de første paradigmer er kendt stof man får lyst til at skimme, mens de nye og blødere paradigmer er mere lukket land, hvor man kan få forstand af at se hvad „AI“ egentlig er for noget, og hvorfor man intuitivt ikke forstår denne tænkning. (Hvis man ikke allerede har en gul post-it eller en permanent pegefinger inde på side 289 hvor utallige forkortelser pakkes ud, så får man det nu. God service til læseren.) Et særligt kapitel er i forlængelse heraf viet til en slags DRP er fra Venus og NPM er fra Mars, som udfolder synsvinkelforskellene yderligere, nu på 4 dimensioner.

Efter denne eksegese på (4 (eller 6) x8)+(2x4) kategoriseringer er vi klar til at sætte paradigmerne under et nyt mikroskop, som opdeler på 5 styreformers fra Beck Jørgensen og Bøje Larsen: Hierarki, marked, demokrati, normer og viden og endnu eet der gennemlyser dem med Mintzbergs 6 idealtypiske konfigurationer inden turen går til Morgan og Burrells socialfilosofiske grundparadigmer opdelt i 4 (konflikt/harmoni – subjektivism/objektivism). Efter denne tour de force, samles hele teorien

nemgangen i et skema, som „bør være selvforklarende“. *Well.*

På den ene side er det fascinerende at kigge med ind i forfatterens kaleidoskop, der konstant genordner og op-hæver systematikken i de forskellige gennemgange af den offentlige sektors styringsparadigmer. Det lukker op for fastlåste tankegange og giver den dybde i rationalerne bag de forskellige styringsformer, som „quick fix“-publikationer fra både ministerier og konsulentverdenen ofte plages af. Der kommer interessante ting frem undervejs, ingen tvivl om det. Der er også noget prisværdigt ved den strings, der tilstræbes i set-uppet med gennemgang fra en ende af og så forfra igen, og internt i hvert afsnit er argumenterne ofte nummererede. På den anden side lyser den røde lampe for kategoriserings- og nummereringsoverload hos denne læser. Teksten ledsages af nøgleord i marginen hele vejen igennem, men det forbliver uklart, hvad de er nøgle til, ikke mindst fordi gennemgangskapitlerne er uden konklusioner. De står og vibrerer som bolde i luften, der må vente med at blive nedtaget til slutkapitlerne. Her diskuteres om paradigmerne kan kombineres. Ja. Men ikke ukritisk, er svaret. En civiliseret sameksistens anbefales, baseret på dialog herunder adressering af nonrationelle fundament (dvs. magtudøvelse og dårlige vaner) i forhold til en „checks and balances“, hvor paradigmerne elektriske strømme kobles sammen i modvægt til hinandens eksesser. Der gives ikke én færdig opskrift. Bogens hele præmis er jo, at der ikke kan gives én men må vælges kontekstspecifikke kombinationer af paradigmerne og det er en god note at slutte på: Sæt jer ind i grundlaget for paradigmerne. Se jer selv i spejlet og diskutér: Hvad er vaner? Hvad er magt? Hvad er ureflekteret modefisi? Hvad er påført? Hvad er selvvalgt? Og så videre.

Men bogen slutter ikke her. Den opridser i stedet 5 fremtidige styringsperspektiver og 3 nye paradigmer. Vi kan næsten ikke mere. Men alligevel er det anbefalelsesværdigt at følge med i de sidste overvejelser over innovation, frihed og eksternalitet.

Samlet set er bogen en kraftpræstation og indholdsmæssigt interessant i sin insisteren på at etablere et overblik på afstand, hvor de dagligdags hensyn til det ene og det andet, og de tilbagevendende modebølger tages op ved vingeбенet. Det er ikke en bog man læser ad én gang. Dertil er kategoritætheden for stor. Kaleidoskops-gymnastikken forbliver forfatterens egen. Men man kan læse et kapitel ad gangen. Og derfor ville det være velkomment med mere afrundende kapitler. Det er heller ikke en bog, der søger at placere sig i feltet af eksisterende samtidsdiagnoser for offentlig ledelse og styring eller i den verserende litteratur. Der inddrages den litteratur, der interesserer forfatteren og det er forfatterens syn på teksterne, der er

det bærende materiale og fortolkningerne heraf. Så meget desto mere bør de følgende bøger basere sig på et skrivende „jeg“. Endelig kan man som politolog ikke undgå en lille panderynke over realismen i projekt „indfør den sunde fornuft“: hør nu på det gode argument, drop nu alt de styringsgear, der er helt overflødig. Et reformfelt er et interessefelt, og de øvelser forfatteren foreslår, foregår på både en politisk og en kommerciel kamparena – hvor for-

fatteren nu opfordrer til, at man indstiller skydningen og sænker paraderne, så vi kan komme til at „dosere“ fornuftigt. Men ok. Uden den form for frikvarter fra den kyniske analyse, kommer der sjældent nytænkning på banen. Og bogen er god inspiration hertil for den tålmodige.

Lotte Jensen, Professor, ph.d., Institut for Ledelse, Politik og Filosofi, CBS.

Hvorfor politologien bør bekymre sig om sociale netværk

Nicholas A. Christakis og James H. Fowler, 2009

Connected – The Surprising Power of Our Social Networks and How They Shape Our Lives. Little, Brown and Company. 2009, 338 sider, 17 \$.

Professor James H. Fowler fra University of California (San Diego) er formentlig en af tidens største politologiske forskerstjerner. En af opskrifterne på hans succes er, at han er eminent god til at forbinde politologiske problemstillinger med metoder og teori fra andre fagområder. Denne tilgang har ikke kun betydet, at Fowler næsten kan bruge politologiens bedste tidsskrifter som sin egen personlige notesbog, men også at han har publiceret i naturvidenskabelige tidsskrifter som f.eks. *Science* og *Physica*. Et godt eksempel på Fowlers gunstige „fag-surfing“ er hans førerposition inden for såkaldt *genopolitics*, dvs. studiet af den genetiske basis for politisk adfærd, som bl.a. dækker mindre mundrette publikationstitler som „Partisanship, Voting, and the Dopamine D2 Receptor Gene“. Formlen synes at være: *Lad os smide alle de politologiske teorier ud og se på data med radikalt anderledes perspektiver hentet i bl.a. biologi og socialpsykologi*. En kontroversiel og original tilgang – som alle forskere i virkeligheden bør tilstræbe.

Med bogen *Connected*, skrevet med Harvard-professoren Nicholas A. Christakis, er Fowler ude i et lignende ærinde. Denne gang er det sociologiens og socialpsykologiens teorier om sociale netværk, der nådesløst appliceres på en lang række fagområder – herunder politologi. Netværk skal i den forbindelse ikke forstås som endnu et diffust begreb hentet fra governance-litteraturen. Gudskelov. „Sociale netværk“ dækker derimod blot over den stilfærdige empiriske observation, at individer *er forbundne*, og at disse *forbindelser* er vigtige for at forstå, hvorfor individer og grupper handler, som de gør.

Indledningsvist skal det noteres, at bogen har status af populærvidenskabeligt værk, hvilket bl.a. betyder, at den trækker på uforholdsvist mange eksempler fra privatlivsfæren. Sprogligt minder den da også om *Freakonomics*-bøgerne, hvorfor sværhedsgraden er for den interesserede læser med en kandidatgrad i X-fagområde. Alligevel fortjener den nøjere behandling her, idet den til alle politologiske forskere og studerende stiller spørgsmålet: Hvad er relevansen af sociale netværk for mit substansområde? Efter at have læst bogen har den fået mig overbevist om, at dette spørgsmål er et relevant et af slagsen.

Bogens vigtigste budskab er, at sociale netværk er ekstremt vigtige for at forstå holdninger og adfærd hos individer og grupper på tværs af fagområder. Et stærkt udtryk for dette er „The Three Degree Rule“. Denne regel beskriver, hvordan studier af alt fra politiske holdninger, overvægt og lykke viser, at individer påvirker hinanden ud i 3. led. Dvs. meget af, hvad vi foretager os, påvirker i større eller mindre grad vores *venner* (1. grad), vores *venners venner* (2. grad) og endelig vores *venners venners venner* (3. grad).

Med dette afsæt illustrerer bogen over 9 kapitler, hvordan sociale netværk betyder, at det er meget givtigt at forstå individers handlinger og holdninger som et produkt af „ringe i vandet“. Eksemplerne er både teoretiske og empiriske og trækker på en række forskellige fagtraditioner, som udover politologi bl.a. tæller sygdomsforskning, evolutionærbiologi, psykologi og spilteori. Her skal

blot skitseres nogle af de mange eksempler på relevansen af sociale netværk, som bogen præsenterer.

Specifikt for politologer har særligt kapitlet „Politically connected“ et interessant eksempel fra kampagne-litteraturen. Et felteksperiment viser, at ansigt til ansigt kontakt med vælgere på deres bopæl betyder, at den kontaktede person har 10 procent større sandsynlighed for at deltage i valg. Ikke så overraskende. Langt mere overraskende viser studiet, at sandsynligheden for at deltage stiger med 6 procent for alle *andre* personer i samme husstand, der ikke direkte blev kontaktet ansigt til ansigt. Den personlige vælgerkontakt spredtes med andre ord i den kontaktedes umiddelbare sociale netværk med ca. 60 procent styrke. Man kan da med afsæt i „The Three Degree Rule“ tænke sig hvordan samboernes netværk påvirkes med yderligere 3,6 procent osv. Studiet er ikke kun vigtigt for en efterfølgende cost-benefit-analyse af en politisk kampagne, men viser en generel pointe om, hvor meget vi potentielt kan komme til at *undervurdere* effekten af interventioner ved at ignorere spil-over effekter i sociale netværk.

Imitation og afsmitning i handlemønstrene mellem individer udgør et andet af bogens mere generelle eksempler på vigtigheden af sociale netværk. I et felteksperiment henvises deltagerne til to forskellige udgaver af samme musikdownloadsite med ukendte musiknumre. I den ene version får deltagerne adgang til at se, hvordan tidligere besøgende har vurderet musiknumrene, mens de i den anden version ikke får denne information. Eksperimentet viser, at tidlige brugere kraftigt påvirker senere brugeres vurdering, hvorfor sange vurderet højt af brugere tidligt i eksperimentet bevarer denne førerposition. Kvalitetsvurderingerne smitter med andre ord – også selvom de er et udtryk for en tilfældig sekvens af tidligere besøgende. Det kræver ikke mange antagelser for at se relevansen af dette for forståelsen af, hvordan borgere, politikere og meningsdannere potentielt opfatter og påvirkes af meningsmålinger. Herfra går bogen videre til at vise, hvordan sociale netværk gør os i stand til at forstå alt fra polarisering og lovgivningssucces i den amerikanske Kongres og til forskelle i spredningen af seksuelt overførte sygdomme i den vestlige verden og Afrika. Eksemplerne er mange og for hovedpartens vedkommende stærkt stimulerende for ideer til egne projekter.

Det er klart, at nogle af ideerne fra studier af sociale netværk allerede har fundet vej til politologien. Studier af magteliter eller policy-diffusion trækker kraftigt på ideer om interdependens mellem individer og organisationer i sociale netværk. Og i sociologien er netværksanalyse allerede af ældre dato. Alligevel må det meste anvendte politologiske forskning beskrives som centreret omkring

individer eller organisationer og deres kontekst, men i langt mindre grad som optaget af *relationerne* mellem individer eller organisationer. Det er oplagt, at når „succesfulde“ videnskaber som evolutionærbiologi og den eksperimentelle psykologi giver gode teoretiske og empiriske grunde til at interessere sig for sociale netværk, så kan politologien ikke trække på skuldrene. Bogen stiller derfor, efter min mening, politologisk forskning over for to valg: Forskere, der for alt i verden vil undgå at forholde sig til sociale netværk, bør overveje dem som en potentielt „omitted variabel“, som man må antage eller kontrollere sig ud af. En måske mere tilfredsstillende løsning er en politologisk forskning, der bevidst arbejder med netværksanalyse af politologiske fænomener. Og med den seneste tids udvikling af lettilgængelig (og gratis!) programmer til behandling af netværksdata er der heller ikke nogen praktisk undskyldning for at lade være. Vores fagområde kan derfor med fordel undersøge, hvordan politiske holdninger, offentlige politikker og politiske institutioner både påvirker social netværk, men også i sig selv potentielt er formet af disse netværk.

En anden central pointe, man tager med fra *Connected*, er det enormt frugtbare i en pan(social)videnskabelig tilgang til forskning. I stedet for at politologer, økonomer, psykologer og sociologier afgrænser deres i forvejen isolerede felter yderligere og forfiner i forvejen snævre teori, er der grund til at sige *stop* og spørge: Findes der forklaringer med gyldighed på tværs af faggrænser og problemstillinger? Med *Connected* i hånden kan vi sige: Ja! Individer, politiske organisationer og økonomiske agenter er alle og hver især forbundne af sociale netværk og disse netværk er meget væsentlig for at forstå mange former for økonomisk, politisk og social adfærd.

Asmus Leth Olsen, cand.scient.pol. og ph.d.-studerende ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Neoklassisk realisme udlagt (men det sidste ord er næppe sagt)

Steven E. Lobell, Norrin M. Ripsman, and Jeffrey W. Taliaferro (red.), 2009

Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy

Cambridge University Press, Cambridge

310 sider, £ 17,09

Neoklassisk realisme (NKR) er et begreb, der har spøgt i international politik-teori, siden Gideon Rose introducerede det i 1998 i en anmeldelse af en række bøger, som afveg fra den realistiske mainstream. Rose hævdede, at bøgerne burde betegnes som neoklassiske, da de byggede på klassisk realistisk tankegods uden at opgive neorealismens opdateringer. NKR er en teori om udenrigspolitik, hvor den internationale magtbalance stadigvæk er den primære uafhængige variabel, som i det lange løb determinerer international politik, men hvor magtbalancen „filtreres“ igennem indenrigspolitiske variable og statsledernes individuelle karakteristika. Dermed afviger konkret udenrigspolitisk ofte fra, hvad man kunne forvente, hvis man blot kiggede på krudt og kugler.

NKR, hvis tilhængere ser det som vejen frem for realistisk teori, er dog bl.a. blevet angrebet for at afvige for meget fra neorealismen, og nogle ikke-realister ser endog NKR som tegn på, at realismen har spillet fallit, da NKR smugler andre teoriers variable ind. Dermed er den stadig unge teori under pres fra mange sider, og bogen *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy* er således et påtrængende bidrag til debatten. Bogen er ikke et forsøg på at konstruere én definitiv NKR-teori – det ville også være svært med otte bidragydere. Snarere har den til sigte at systematisere NKR's principper og begreber, vise vejen frem, afgrænse den fra klassisk realisme, neorealisme og andre udvalgte IP-teorier såvel som at præcisere statsbegrebet i teorien.

Dette sker igennem otte case studier, der bl.a. behandler spørgsmål om staters trusselsvurderinger, strategisk tilpasning, ressource-ekstraktion, indenrigspolitisk mobilisering samt policy-implementering. Casene omhandler så vidt forskellige temaer som interessegruppernes indflydelse på udenrigspolitik, Taiwan-problematikken og de amerikanske præsidenters indflydelse på militærinterventioner.

Case studierne indrammes af en indledning og en konklusion, som på mange punkter er bogens bedste kapitler,

da man blot ved at læse disse får et udmærket og præcist indblik i NKR. Indledningen afgrænser således på en vellykket måde, hvordan teorien indplacerer sig i det bredere realistiske paradigme ved at gennemgå de forskellige realismers epistemologiske og ontologiske grundlag, syn på det internationale system og dets enheder, afhængige variable og underliggende logikker. I en vis forstand tager NKR således fra det bedste af begge verdener. På den ene side beholder den neorealismens deduktive teoritilgang, stringente hypotesetestning og vægtningen af det internationale system, som den grundlæggende forklaringsfaktor i international politik. Og på den anden side, netop fordi NKR gerne vil forklare den enkelte stats udenrigspolitik, så kommer den klassiske realismes indsigter i staternes og ledernes idiosynkratiske karakteristika igen ind i billedet (f.eks. med skelnen imellem revisionistiske og status quo-magter). Konklusionen spørger så, hvor og hvordan NKR har en merværdi i forhold til neorealistiske og andre forklaringer af internationale hændelser og hvordan, teorien skal videreudvikles. Her kommer de tre redaktører med et nyttigt – og meget statskundskabsagtigt – firefeltsskema langs to dimensioner: klarheden af truslerne på den ene side og klarheden i forhold til hvordan, der burde reageres på disse trusler. I en verden med en høj grad af klarhed i forhold til trusler og hvad der kræves for at imødegå disse trusler (*Verden 1*), kan NKR således kun bidrage med at forklare afvigelser i forhold til en neorealitisk magtbalance-tilgang. Hvis staterne derimod er usikre, hvad de skal gøre overfor klare trusler (*Verden 2*), kan NKR forklare deres udenrigspolitiske valg i modsætning til neorealismen. Er både trusselbillede og handlingskrav uklare (*Verden 3*), så har realismen i det hele taget ikke noget at sige, da dette ligger udenfor teoriens optik. Her ville rene indenrigspolitiske forklaringer stå stærkest. Den sidste verden (*Verden 4*), som er kendetegnet af uklare trusler men klare policy-svar, kunne være en verden, hvor internationale regimer bestemmer, hvad der skal foretages udenom staternes præferencer, mener redaktørerne. Også

dette ville ligge udenfor realismen. Denne verden er dog kun yderst stedmoderligt behandlet og virker som en eftertanke for at fylde skemaet.

I sidste ende mener bidragyderne, at NKR er en bedre tilgang til at forstå staternes udenrigspolitik end neorealismen eller andre teoretiske modeller, fordi *både* det internationale system (som den overordnede primære uafhængige variabel) *og* indenrigspolitiske faktorer (som intervenserende og dermed underordnede variable) er bestemmende for staternes udenrigspolitik. I den forbindelse er Benjamin Ford dog en slags intern kritiker i bogen, fordi han ikke mener, at systemiske og interne faktorer kan behandles separat, som NKR gør. Desværre leverer han dog også det mindst overbevisende argument efter min mening. Teorien kan også forklare mere end der hidtil er antaget, mener bogens bidragydere. Det er nemlig ikke kun afvigelser fra neorealisteriske forventninger, der kan redegøres for, men teorien kan også vise, hvorfor stater vælger én udenrigspolitisk strategi frem for en anden.

Selvom det ikke er meningen at fremlægge den definitive NKR-teori, står læseren på den sidste side af bogen dog stadig lidt tilbage med fornemmelsen, at man stadig ikke helt har fået øje på, hvordan NKR er bedre end andre teorier eller hvordan, den kan komme videre. For mig ser det stadigvæk ud til, at NKR altid kan pege på *enten* det internationale system *eller* indenrigspolitiske forklaringer – alt efter hvad der bedre passer ind i teoriens modeller. Her skal det nævnes, at Brian Rathbun er kommet med et meget overbevisende argument i tidskriftet *Security Studies* i 2008. Han mener således at NKR's ultimative test er, om det kan påvises, at staternes bliver straffet, hvis de

ikke efterlever systemiske incitamenter – noget som kun bliver behandlet indirekte i denne bog.

Desuden skinner det også igennem, at bogen er baseret på en række konferencebidrag, som gør at bogen i nogen grad mangler en rød tråd. Dette til trods må man dog sige, at *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy* er et udmærket trin videre ind i NKR-verdenen, når man har læst den håndfuld artikler, der ellers findes om emnet – især da den rent faktisk operationaliserer nogle neoklassiske idéer i en model.

En yderligere styrke ved bogen ligger i casestudierne, som ofte har en meget klar påstand, der afprøves. Disse kan tjene som en udmærket inspirationskilde til BA-projekter eller specialer og selvfølgelig også som teoretiske eksemplificeringer af umiddelbar relevans for praktikere. Mest overbevisende fremstår i denne sammenhæng Lobbells kapitel om staternes trusselvurderinger, Brawleys forklaring af de forskellige strategier, som blev valgt af Frankrig, Sovjetunionen og Storbritannien overfor Tyskland efter Første Verdenskrig, og Colin Duecks undersøgelse af amerikanske præsidenters indflydelse på militærinterventioner.

Men der ventes stadig på den ultimative NKR-teori-bog, som kan tage NKR videre til toppen af realismen. Indtil videre ser det desværre ud som om teorien kun brillerer igennem velresearchede empiriske studier og afklaringer af teorirammerne.

Henrik Bliddal, cand.scient.pol. fra Københavns Universitet og p.t. forskningsassistent ved NATO Parliamentary Assembly i Bruxelles.